Ekspertarvamus

Lohusalu luitemetsade loodusväärtuslikkus

Koostaja: Anneli Palo

PhD maastikuökoloogias ja keskkonnakaitses

OÜ Metsamutt

2018

Tartu

Sissejuhatus

Lohusalu Poolsaare Loodusselts pöördus minu poole palvega hinnata Lohusalu aleviku munitsipaalmetsa loodusväärtusi.

Hinnangut sooviti seoses populaarse puhkeala infrastruktuuri kaasajastamisega. Rajatavad parklad ja korrastatud teed ei tohiks vähendada külastatava ala loodus- ja puhkeväärtust.

Käesolev töö annab Lohusalu luitemetsadele hinnangu Keskkonnaametis ja Keskkonnaministeeriumis kasutatava loodusdirektiivi metsaelupaikade metoodilise juhendi kohaselt[1]. Inventuuri viis läbi eksperthinnangu koostaja, kes on ühtlasi vastava metoodika põhiautor. Loodusdirektiivi metsaelupaigatüübid on Eesti Vabariigis lisaks kaitstavate liikide leidudele põhiliseks metsa looduskaitse arvestusühikuks kaitsealade planeerimisel ja looduskaitsemeetmete tulemuslikkuse hindamisel.

Käesolev töö annab ka elupaigatüübi ökoloogial põhinevaid metsa hooldussoovitusi, kuid need ei asenda metsakorraldust ega anna metsa hooldustöödeks seaduslikku õigust.

Välitööd viidi läbi 18.09.2018. Tööle on lisatud metsaelupaigatüüpide inventeerimise andmed praegu kehtiva andmeesitusvormi kohaselt (.xls) ning kaardikiht (.tab ja .mif). Metsaelupaikade inventuuril piiritletakse elupaigad katastripiiride ning Eesti põhikaardi piiride järgi. Maastikul liikumiseks ja ökoloogiliselt kvaliteedilt erinevate metsaelupaikade piiritlemiseks kasutatakse Maa-Ameti Geoportaalist[2] kättesaadavaid aerofotosid ning taatlemata käsi-GPS-seadet. Seega ei sobi need piirid detailsel arhitektuuriplaanil otse kasutamiseks, vaid annavad väärtuste paiknemise põhimõttelise tsoneeringu.

Kokkuvõtteks võib öelda, et järjest suureneva kinnisvaraarenduse surve ning eramaade üldiseks kasutamiseks sulgemise taustal on uuritud metsade näol tegemist nii Lohusalu elanikele kui piirkonna külastajaile vajaliku puhkealaga, kus on võimalik väga väheste lisakulutustega kaitsta ka luitemetsade põhilisi loodusväärtusi.

Anneli Palo

PhD maastikuökoloogias ja keskkonnakaitses (TÜ)[3]

OÜ Metsamutt

Tel +372 52 93653, e-mail anneli.palo1@gmail.com

[1] Palo, A. 2010. Loodusdirektiivi metsaelupaikade inventeerimise juhend. Toim.-d Viilma, K., Paal, J., Türnpu, T., Maamets, L., Otsus, M., Animägi, A. Käsikiri. Tellija Eesti Keskkonnaministeerium. 46 lk. + lisad. http://www.envir.ee/et/loodusdirektiivi-elupaigatuubid

[2] http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis

[3] https://www.etis.ee/CV/Anneli_Palo/est

Lohusalu metsa kujunemisest

Lohusalus kasvavat luitemetsa võib käsitleda nii loodus- kui kultuuripärandina. Rannikualade männikuid asuti lageraiete eest kaitsma juba sajandeid tagasi ja põhjusi selleks oli mitu: tuiskliiva kinnistamine külade ja põldude kaitseks, maamärgid merel liikujaile, militaarstrateegilised eesmärgid (rannajoone kaitsjate varjumine, aga ka kiirelt kättesaadav ehitus- ja küttepuit). 19. sajandil hakkasid suuremate linnade läheduses paiknevad liivarannapiirkonnad kujunema suvitus- ja puhkealadeks ning selline on ka Lohusalu ajalugu, puhkepiirkonna staatus säilis 20. sajandil, k.a. nõukogude perioodil.

Puistute struktuuri ja vanust hinnates võib öelda, et tänased Lohusalu metsad hakkasid kasvama umbes 250 aastat tagasi, sellest vanemaid puid on alal ilmselt vaid üksikuid. Puude vanust hinnati bioloogiliste tunnuste järgi (puu korp, selle ulatumine võraokstele), tüvesid ei puuritud. Kõrvaloleva Lohusalu maastikukaitseala metsatakseerandmete järgi on sealsed vanimad eraldused 195 aastaste mändidega, rohkem on säilinud 150 aastaseid männikuid. Lohusalu rannikumetsad kuuluvad siiani ühtsesse metsamassiivi ja kogu asustus võiks jääda ka edaspidi hõredaks ning loodusega kokku sulanduvaks, sel juhul säilivad siinsete nõmmede ja luitemetsade loodusväärtused veel pikka aega.

Nõukogude perioodil hooldati metsi tollaste kaitsemetsade majandamise meetodeid järgides[4], see tähendas kuuse ja kuivavate puude väljaraiet, vajadusel paiguti männi külvi või istutust vanemate puude võrade alla või puude eemaldamisel jäänud häiludesse. Olenevalt rannariba kasutamise eesmärgist hoiti puistud kas üsna hõredana või vastupidi, vabad liivaribad metsastati.

Lohusalus on kohati märgatavad 1960-te aastate lõpul olnud tormide jäljed. Tugevamalt kahjustatud puistuosad koristati ilmselt täielikult ja seal on praegu noored ning looduskaitse mõttes väheväärtuslikud võrdlemisi tihedad kultuurmännikud. Mujal säilitati elujõulised vanad puud ning nende vahele on nii loodusliku uuendusena kui kohati ilmselt külvi tulemusena kujunenud nooremate, keskmiselt umbes 50-60 aastaste mändide rinne.

Viimasel paaril aastakümnel ei ole metsa hooldamisel oldud eriti järjekindel, seetõttu leidub puistutes erineva tihedusega alusmetsa, mis tänaseid liigiökoloogilisi teadmisi arvestades on positiivne. Nimelt hooldati luitemetsi varasematel aegadel pigem esteetilistest kaalutlustest ning tuleohust lähtudes, raiudes välja kõik haiged ja kuivanud puud, metsa ei jäetud jämedat lamapuitu ega kergestisüttivat risu. Hooldusraiel eemaldati enamus kuuskedest ja lehtpuudest-põõsastest, samuti raiejäätmed. Tänapäeval me teame, et jämedad vanad puud ning ka nende kõdunevad tüved pakuvad tuhandetele erinevatele liikidele (samblikud, mardikad, puiduseened jmt) elupaiku, need liigid ei saa „korda tehtud“ metsades elada, see on samasugune kõrb nagu niit või lageraielank. Samuti pakuvad põõsagrupid ja lehtpuud ning kuused mitmekesisele linnustikule toitu ning varje-ja pesitsuspaiku, mistõttu neid ei peaks hoolduse käigus täielikult eemaldama. Loomulikult on mõtet looduslikuks-looduslähedaseks jäetava struktuuriga metsaosad planeerida kaugemale parklatest, teedest ja piknikuplatsidest, jättes need suuremate metsaosade keskele.

---

[4] Örd, A. 2000. Kaitsemetsad ja nende majandamine Eestis. http://www.digar.ee/id/nlib-digar:45616

Lohusalu metsa loodusväärtused

Lohusalu elupaikade paiknemine varem kaardistatud loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide kaardikihi taustal[5] (andmebaasis muutmise ajaks märgitud 17.12.2012) on esitatud joonisel 1. Tänane luitemetsade kvaliteet loodusmetsana ehk elupaikade esinduslikkus on esitatud joonisel 2, olulisim teemakiht on aga joonisel 3 ja selleks on looduskaitseline väärtuslikkus. Viimase hinnangu andmisel on arvesse võetud metsa tänast seisundit, tõenäolist looduslikku arengut lähema 30 aasta jooksul ning paiknemist juba väljakujunenud teede, objektide jmt suhtes.

Esimene ja võrdlemisi ebatäpne loodusdirektiivi elupaikade inventuur viidi Eestis läbi enne Euroopa Liitu astumist ja Loodusdirektiiviga liitumist, põhiliselt aastail 2000-2001. Selle alusel moodustati hulk uusi hoiualasid ning kaaluti olemasolevate kaitsealade suurendamist. Nagu näha, sobis enamus Lohusalu metsast ka tollal metsaelupaigaks, kuid ilmselt ei asutatud siia Lohusalu maastikukaitseala lahustükki suure eramaade osakaalu ning teadaolevate kinnisvarahuvide tõttu. Kõrvalepõikena võib öelda, et uuritud alaga võrdselt või isegi väärtuslikumaid nõmmekooslustega metsi paikneb Lohusalu eramaadel ka täna.

Tähelepanuväärsetest liikidest leiti kõikidel uuritud aladel männitaelikut (*Phellinus pini*), mis on loodusmetsade (metsa vääriselupaikade) tunnusliigiks ja reeglina kasvab vanematel kui 120 aastastel mändidel paigus, kus eakad männikud on ajaloos olnud tavalised ehk järjepidevad. Looduskaitsealustest liikidest leidus siin-seal väikest metsakäpalist (e kodumaist orhideed) roomav öövilge (*Goodyera repens*), mis on kuivades palumetsades ja luidete nõmmemetsades suhteliselt laialt levinud. Alal on kindlasti veel mitmeid kaitstavaid või haruldasi soontaimi, samblikke ning seeni jmt., kuid liigiinventuurid on siiski omaette uurimisülesanne.

Kokkuvõtlikult võiks öelda, et elupaigad järjekorranumbritega 1 ja 10 on põlise metsa seisukohalt pigem madala väärtusega ning neid on intensiivselt kasutatud vaba aja veetmiseks, inimmõju on üsna tuntav, sama funktsioon võib neile jääda ka edaspidi. Loodusväärtuste seisukohalt reastuvad metsaosad ligikaudu järgmiselt (alustades kõige loodusväärtuslikumast): 8, 2, 4, 9, 3, 5, 7, 6. Kuigi tööle lisatud andmetabelis on kõik looduskaitseliselt olulised kirjeldused ja hinnangud antud, lisatakse siia ka kõikide metsaosade (edaspidi „polügoonide“) pikem kirjeldus, mis loodetavasti abistab looduskaitselise konteksti mõistmisel neid lugejaid, kes pole ökoloogilise või metsandusliku haridusega.

Polügoon 1: suhteliselt noor männik kunagisel liivarannaribal, taimestik on tüüpiline luitemetsale. Metsaserval on teerajad ja see metsaosa on ning tõenäoliselt jääb ka edaspidi aktiivselt kasutatavaks puhkemetsana. Puistus on väga üksikuid vanu mände, neid tuleks võimalikult kaua säilitada ja soovitavalt jätta alles ka surnuna. Nad on jändrikud ning madalad ja vaevalt et ohustavad kuidagi külastajaid. Nähtavasti sõjaaegadest on maapinnas üksikud sammaldunud kaevised. Seda metsaosa võib ka edaspidi kasutada rekreatsiooniks ja teha vajadusel mõõdukat sanitaarraiet. Tuleohu vähendamiseks tuleks peenikesed oksad ja tüved eemaldada, omapärase kujuga puid ei tohiks välja raiuda ega eemaldada tugevaid esiletõusvaid külgoksi, sest need ongi üheks luitemetsade esteetilise väljanägemise kujundajaks.

[5] EELIS (Eesti looduse infosüsteem) 2014.

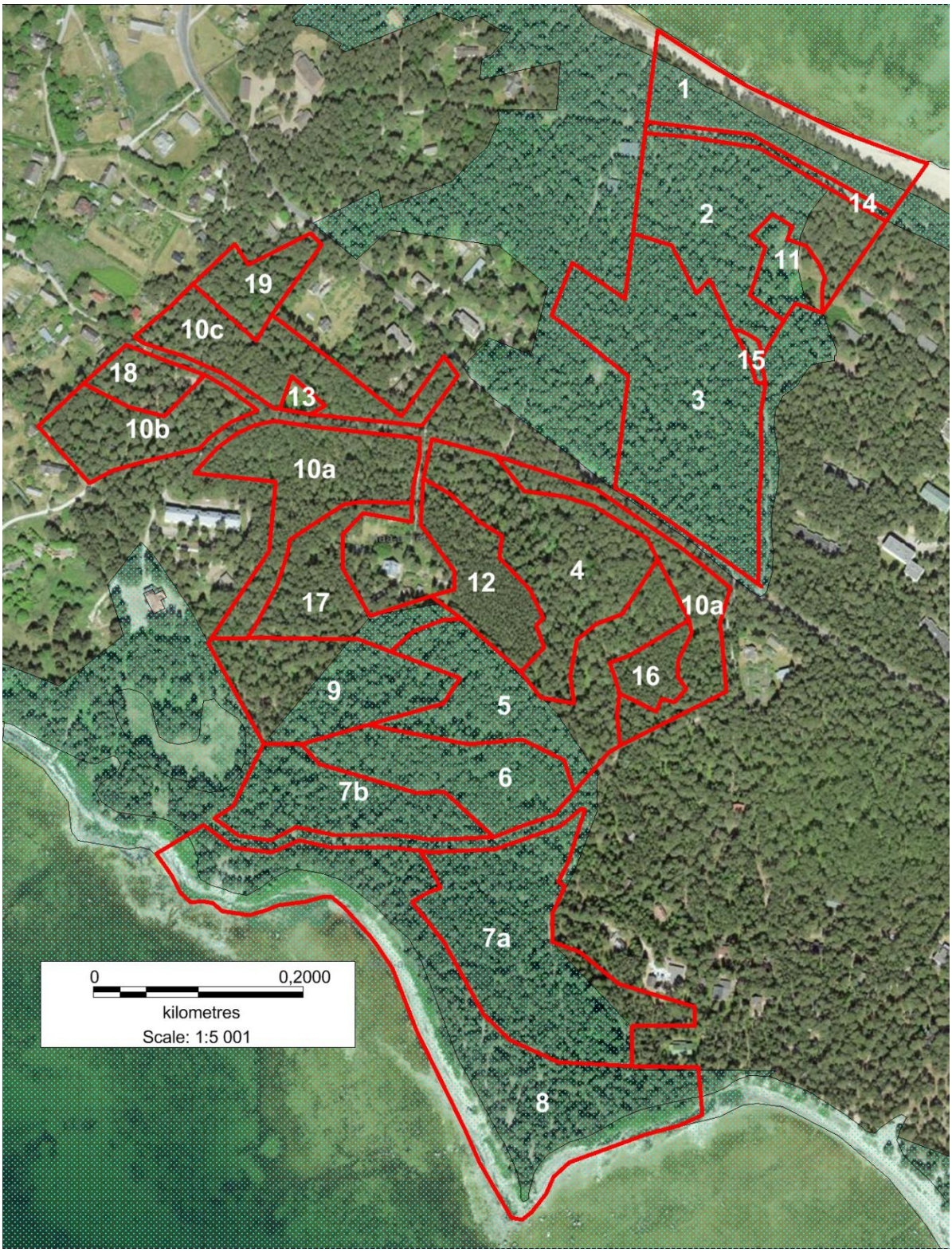

Joonis 1. Lohusalu metsaelupaikade paiknemine võrreldes EELIS-e andmetega.

Polügoon 2: puistus on säilinud väga vanu mände, tõenäoliselt on vanimad 250-aastased. Läänepiiri läheduses asub maaliline rändrahn, selle ümbruses leidub ka veidi rohkem lehtpuid ja kuuski kui mujal. Loodusväärtusteks on vanad puud nii elusalt kui surnult, samuti muu liigiline mitmekesisus – seega metsaeralduse hooldamisel tuleks tulevikus mõõdukalt harvendada pihlaka ja kuuse alusmetsa, kuid neid mitte täielikult eemalada. Tagada pidev mõlema liigi juurdekasv. Haab, tamm,

kadakas ja teised harvaesinevad liigid tuleks eemaldamata jätta. Võimalikult tuleks säilitada vanu mände ja neist tekkinud lamapuit. Eralduse piiridel ja üldkasutatava teeraja ääres tuleb muidugi mööndusi teha. Eemaldada võib noort ühevanuselist männikut, eelistatult jätta alles kõveraid, harunevaid, luitemännikule omase kasvuvormiga puid ning eemaldada hästi laasunud, majandusmetsadele omaseid heakasvulisi puid. Soovitavalt lõigata need männid väga madalalt, välja viia ka kogu peenem oksastik, et ei tekiks tuleohtu ja säiliks puhkemetsale omane esteetiline pilt.

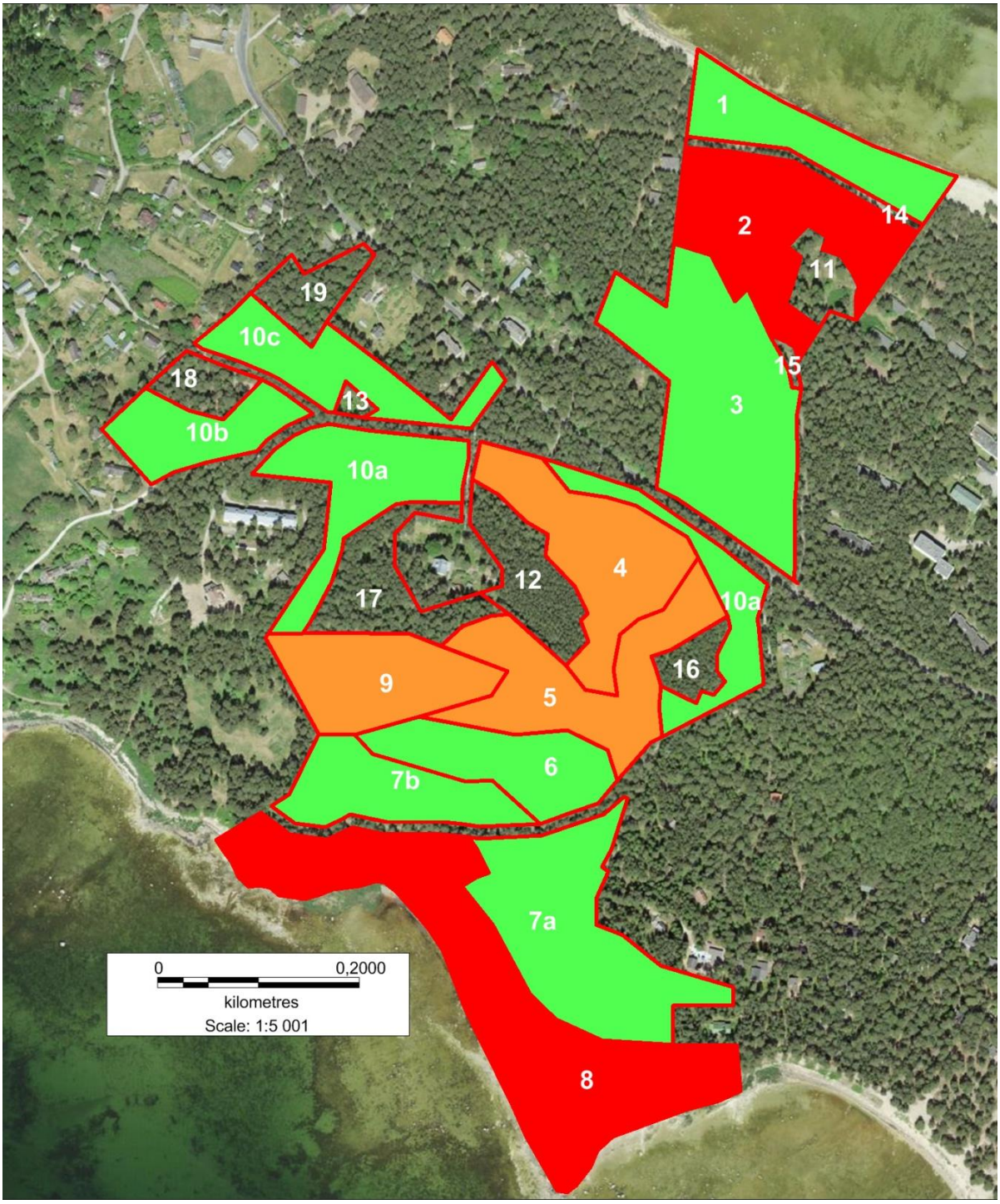

Joonis 2. Lohusalu metsaelupaikade esinduslikkus ehk kvaliteet loodusmetsana: Polügoon aerofoto taustal – elupaik puudub, Punane: A – kõrge esinduslikkus, oranž: B – hea esinduslikkus, roheline: C – rahuldav esinduslikkus.

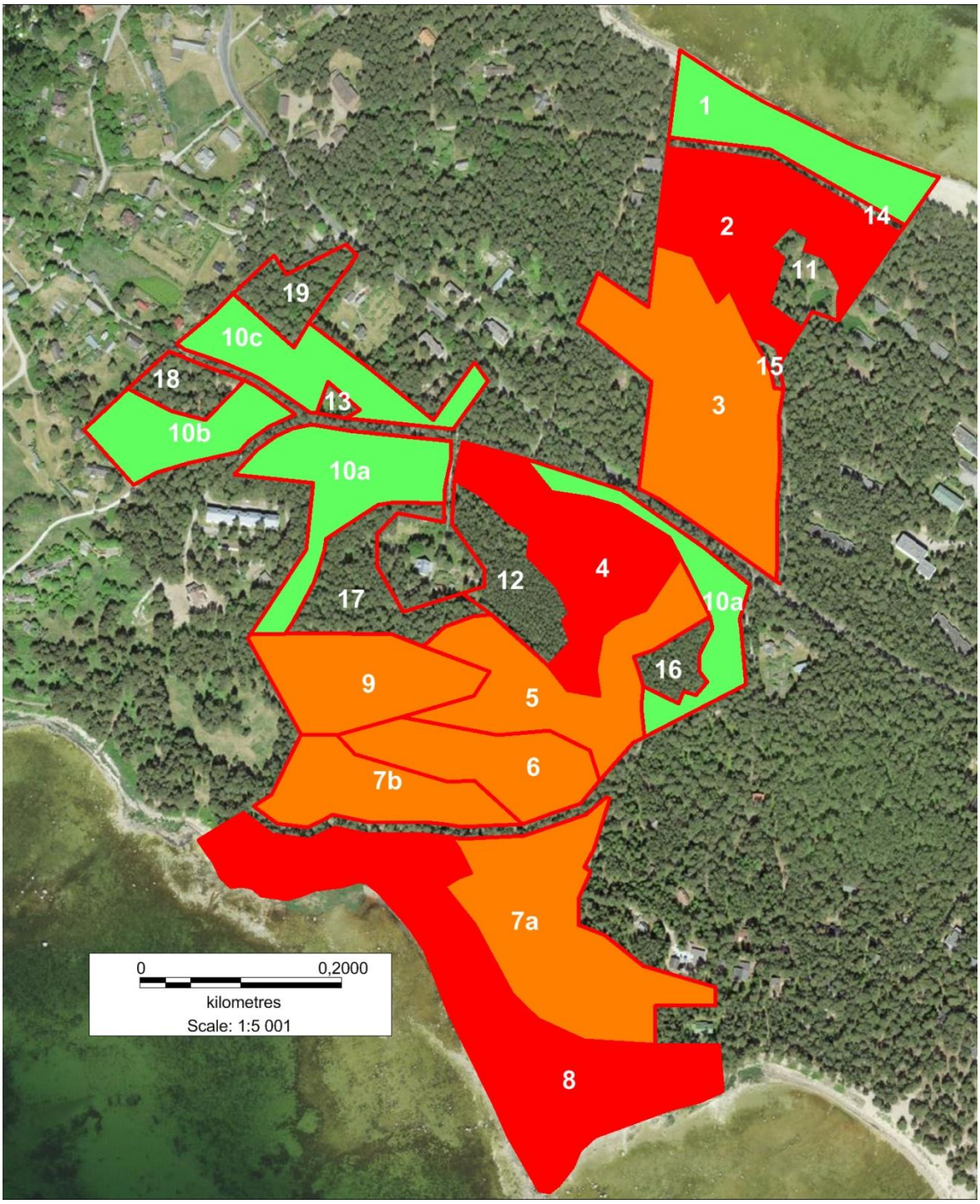

Joonis 3. Lohusalu metsaelupaikade looduskaitseline väärtus ehk pikaajaline perspektiiv toimimaks väärtusliku loodusmetsana: Polügoon aerofoto taustal – elupaik puudub, Punane: A – väga kõrge väärtus, oranž: B – kõrge väärtus, roheline: C – rahuldav väärtus.

Polügoon 3: Vanu mände on säilinud gruppidena või hajusalt, vahele on kasvanud kohati juba üsna tihe noorem männik, seega läheb tasapisi kaduma luitemetsale omane valgusrikkus ja hõredus. Soovitav oleks nooremat männikut tugevalt harvendada, lõigates männid väga madalalt, välja viia ka kogu peenem oksastik, et ei tekiks tuleohtu ja säiliks puhkemetsale omane esteetiline pilt. Paiguti peaks vähendama ka kuuse ja pihlaka järelkasvu, kuid päris välja kumbagi liiki raiuda ei tohi, eelistatult jätta alles vanimad puud-põõsad ja sujuvalt igast vanusklassist isendeid ning eelistatult

huvitava võrakujuga eksemplarid. Võimalikult tuleks säilitada vanu mände ja neist tekkinud lamapuit. Idapoolses osas tee lähedal on mitmeks tükiks lagunenud (või lõhatud) rändrahn. Nagu näha, külastatakse seda kohta meeleldi, ronitakse kividel. Puhkeala planeeringul tasuks seda silmas pidada ja võimalusel ala veidike piiritleda, korrastada radade kulgemist alale ja siit edasi.

Polügoon 4: Luitenõlvale ja selle jalamile kujunenud mõõdukalt hooldatud vana mets. Metsa suktsessiooniline areng on staadiumis, kus hakkab kujunema teine metsaelupaigatüüp – vana loodusmets. Selles tüübis on eriti olulised vanad puud ja nendest tekkiv lamapuit, samuti piisavalt tihe põõsastik ning järelkasv. Kuivõrd tegu on siiski alaga, kus külastatavuse tõttu tõelist põlismetsa ei teki, tuleks ala hooldamisel leida kompromiss looduskaitseväärtuste ning puhkemetsa omaduste vahel. Soovitus on nõlval edaspidi vähendada sanitaarraie intensiivsust, jätta sinna langenud puud koristamata niivõrd, kui see on teeohutuse seisukohalt võimalik. Pihlaka alusmetsa ja noori kuuski võib mõnevõrra välja raiuda, soovitav on neid säilitada väiksemate gruppidena ja eelkõige seal, kus nende varju on tekkinud jämedat lamapuitu (siis on see sobilik kasvusubstraat haruldastele puiduseenetele ning tüved kattuvad hiljem maaliliselt sammaldega, kelle seas võib samuti olla haruldusi). Puistut harvendada ei ole vaja, piisab mõningasest sanitaarraiest, jäme vanade puude puit tuleks jätta metsa alla kõdunema (ei ole vaja tüvesid järgata vmt tegevusi teha), nooremate puude tüved ja oksarisu võib ka välja viia. Säilitada tammed, harunenud tüvedega kased.

Polügoon 5: Tüüpiline kinnikasvav luitemets, kus lisanduvad tasapisi teised puuliigid, endiste hooldusraiete mõju on veel selgelt äratuntav. Niisugune metsa ilme vastab enamasti kõige paremini inimeste ettekujutusele „ilusast“ metsast[6], meeldib seenelistele ja teistele vabas õhus lemmikharrastustega tegelejaile. Võib jätkata metsa sanitaarraiega hooldamist, säilitades kõige eripärasema võrakujuga puid ka nooremate hulgast, võimalikult säilitada vanu puid ja jätta nende lamapuit maha, vajadusel välja raiuda kuuse järelkasvu ja osa põõsaid (pihlakas).

Polügoon 6: Luitejalamil kasvav umbes 140 aastane männik, mille esteetilised väärtused on sarnased polügoon viiega. Puistus on rohkelt noort männi järelkasvu, see võimaldab soovi korral metsa ülarinnet veidi harvendada ja kujundada puistut erivanuselisemaks. Otseselt see vajalik ei ole, sest halveneva tervise tõttu algab massilisem puude väljalangemine alles umbes 70-100 aasta pärast. Igatahes võiks puhkeväärtuse säilitamise eesmärgil mitte lasta männi järelkasvul kujuneda liiga tihedaks, vaid soosida pigem üksikpuude kaupa asendumist. Vältida kuuse järelkasvu, kuid üksikud kuused võivad alal muidugi olla. Jätta vanu puid looduslikult surema ja mitte viia nede surnud tüvesid metsast välja. Luitemetsale on iseloomulik valgustatud vanade surnud männitüvede esinemine, kus kasvavad erinevad samblikuliigid, hiljem ka seened, päikese käes asuvaid tüvesid asustavad meeleldi soojalembelised mardikad.

Polügoon 7: Väga vana ja potentsiaalselt väärtuslik luitemets, kuid kuuse ja männi järelkasvul on lastud liiga tihedaks kasvada. Majandatavas metsas oleks see normaalne, sest vajatakse uut tihedat ülarinnet, kuid puhkemetsas kaob niimoodi luitemetsale iseloomulik avatus – valgustatus ja suured temperatuurikõikumised, samblikuga laigud. Seetõttu juhul, kui ala jääb puhkemetsaks, võiks välja raiuda vähemalt pool praegusest noorest puudepõlvkonnast, püüdes eelkõige valgustada veel säilinud vanu puid. Kindlasti peaks noorema põlvkonna väljaraiel tegutsema vastupidiselt metsa hooldusraiete soovitustele, s.t. alles tuleks jätta erineva tüvediameetri ja vanusega puid, kahara

[6] Mikita. M. 2014. Salapärane mets. Eesti Ekspress nr 37, 10.sept.
https://dea.digar.ee/article/eestiekspress/2014/09/10/11.3

võraga puid, kõveratüvelisi huvitava kasvuvormiga puid, allesjäetu peaks jagunema kõikidesse vanuseklassidesse enam-vähem võrdselt (alates noorest järelkasvust kuni juba I rindesse jõudvate puudega). Vanu luitemände mitte raiuda, neid on niigi hõredalt, säilitada vanade puude lamapuit, seda ka edaspidi (tee hooldamisel tuleb teha ilmselt mööndusi). Selles polügoonis võib leida ka sõjaajast pärinevaid süvendeid (pärandkultuur teatud mõttes).

Polügoon 8: Tüüpiline luitemets, hästi säilinud struktuuriga, ala kasutatakse puhkemetsana. Veel intensiivsem kasutamine võiks halvasti mõjuda, sest kogu taimestik tallatakse ära. Puistu on suhteliselt hõre ja erivanuseline, hetkel olulist hooldamist ei vaja. Edaspidi säilitada hõre mets, võimalusel mitte langetada ega eemaldada surevaid vanu mände, hoolitseda männi järelkasvu eest. Valida uuteks puudeks pigem kaharaid, luitemänni võraga üksikpuid, eemaldades hästilaasunud tüvedega tihedad noored männigrupid. Puhketegevuse arendamisel selles piirkonnas peaks kindlasti arvestama ala kõrge looduskaitselise ja esteetilise väärtusega.

Polügoon 9: Metsa suktsessiooniline areng on siin juba staadiumis, kus hakkab kujunema teine metsatüüp – vana loodusmets. Alal leidub jämedat lamapuitu, kujunenud on alusmets ja järelkasv, ebaühtlane mikroreljeef. Looduslikkuse säilitamisel tuleks võimalikult vähe raiega sekkuda, lasta metsal ise kujuneda. Radu võib ohtlikest ja langenud puudest puhastada. Kui soovitakse aga taastada avatumat luitemetsa, tuleks põõsastikku harvendada, edaspidi siiski sanitaarraiel jälgida, et ühtki puu- ja põõsaliiki täielikult välja ei raiutaks, säilitada kõiki vanuseklasse, jäme surnud puit tuleks jätta metsa liikidele substraadiks.

Polügoon 10: Üsna tugevalt hooldatud luitemännik, mida kasutatakse igapäevasel vaba aja veetmisel, siia kuuluvad ka olemasolevaid teid ümbritsevad metsaosad, mis pole transpordimaa. Leidub luitemetsade elemente, kuid loodusväärtused on suure inimmõju tõttu suhteliselt väikesed. Võib edasi hooldada vastavalt kogukonna vajadustele, säilitada hõre männimets, asendada vanu puid häiludena või üksikpuudena. Üldiselt enamus sellest puistust peaks veel vähemalt 50 aastat hea tervise juures püsima, ilmselt võivad esimesena kahjustuda teeäärsed puud.

Polügoon 11: Vana asustuse koht koos üksikute vanade puudega, mis tuleks võimalikult säilitada. Alal kasvab kultuurist pärit põõsaid, näiteks kurdlehine kibuvits (*Rosa rugosa*). Selle liigi levik vajab ohjamist – kuigi tegu on dekoratiivse liigiga, on ta kantud invasiivsete võõrliikide nimekirja[7]. Tuleb jälgida, et ta ei leviks rannaribale. Ilmselt omab see lagendik mingit pärandkultuuriväärtust – serval asub vana paekivist kelder. Ala oleks soovitav hoida looduslähedaselt hooldatud seisundis, vajadusel sobiks siia näiteks väikelaste looduslähedastest materjalidest mänguväljak - looduslikud liivaplatsid, tüvejupid istumiseks-ronimiseks jmt.

Polügoon 12 ja 16: suhteliselt noored metsad, mis looduskaitselist väärtust ei oma, võib majandada vastavalt metsaseadusele või kujundada loodusmetsalähedaseks. Selleks võib I rinnet harvendada, tekitada juurde lamapuitu.

Polügoon 13: Lagendik, kasvab põõsaid – võib kasutada parklaks vmt.

Polügoon 14: Kommunikatsioonitrass, sobib kasutamiseks jalgtee ja jalgrattateena. Parklat nii lähedale merele, õrnale liivapinnasele küll ei tohi rajada.

---

[7] Kull, T. 2005. (koostaja). Invasiivsed võõrliigid Eestis. Lk 20-21. http://www.digar.ee/id/nlib-digar:7823

Polügoon 15: Endine spordiväljak, sobib kasutamiseks parkla või mänguplatsina.

Polügoon 17 ja 19: Ebatüüpilised, risustunud metsad, liiga toitainerohked. Võib korrastada, ümber kujundada puhkemetsa osadeks - raiudes välja põõsastikku ja tihedat järelkasvu, säilitada tuleks vanad puud, sh lehtpuud (näiteks pärnad), jätta maha jämedat lamapuitu.

Polügoon 18: Laste mänguväljak.

Üldised soovitused ja piirangud arendustegevuseks

Soovitav on arendada parklaid juba eraldatud transpordimaal - näiteks Lohusalu tee ja polügoonide 4 ja 10c vahelises nurgas; polügoonide 5, 6 ja 7a nurkade kokkupuutesse jääv ala; Lohusalu peatee kõrvale jääv teekaitsevöönd - need alad on elupaigapolügoonidest välja lõigatud. Parkimiskohtade rajamine tuleb kõne alla ka polügoonidel 13, 15, 19. Parkimiskohti saab rajada ka tee äärde, mis viib polügoonini 15, need võiks lahendada keskmiselt kolme auto parkimiseks sobivate taskutega neis paikades, kus tee ääres ei ole vanu puid, nooremat tihedat männikut võib parkimiskoha rajamiseks eemaldada. Mingil juhul ei tohiks metsast eemaldada vanu luitemände põhjendusega, et need võivad autodele kukkuda.

Kuna pinnas on kuiv, tuleks tee kõrvale metsa sisse rajatavad parkimistaskud lahendada õhku ja vett läbilaskva kattematerjaliga (näiteks kividega piiritletud killustikuplatsid või plaaditud rattaalused kruusal), mitte neid asfalteerides. See säästab puude juuri, mis paratamatult on igal pool metsa all laiali, kaasa arvatud tänaste teede all. Juurte hea tervis tähendab, et puud elavad kauem ning luitelises puhkemetsas on väga vanad puud oluliseks vaatamis- ning loodusväärtuseks.

Kõrge looduskaitseväärtusega elupaikadesse (polügoonid 2, 4, 8, ka 9 – kui jätta looduslikule arengule) infrastruktuuri arendamine ei sobi, s.t. neile aladele parkimiskohtade, spordi- ja mänguväljakute ning muude rajatiste ehitamine kahjustab loodusväärtusi ning kahandab ka kogu ülejäänud piirkonna esteetilist väärtust. Neid alasid läbivaid (või nendega piirnevaid) teid ja radu võib samas mahus edasi hooldada, püüdes võimalikult säilitada alade looduslikku ilmet ja väärtusi.

Ülejäänud elupaikadel polügoonides 1, 3, 5, 6, 7, 10 on mõõdukas loodusväärtus ja kõrge puhkemajanduslik väärtus, seal tuleb leida sobivad kompromissid vaba aja veetmise kõrvalmõjude ning looduslike väärtuste vahel. Üldmulje peaks jääma looduslähedane, veidi hooldatud metsapargilaadne, siia ei sobi asfalteeritud platsid ega püsirajatised.

Soovitan moodustada Lohusalu munitsipaalmaadel asuvale metsaalale kohaliku tasandi kaitseala ning kehtestada vastav kaitse-eeskiri. Sel juhul on võimalik paremini korraldada ka puistute hooldust, kuivõrd rakenduks liikide ja koosluste kaitseks ette nähtud kujundusraie klausel. Alale ei sobi praeguse Metsaseaduse alusel ette nähtud uuendus- ja hooldusraied.